

Verantwoord ondernemen in een notendop

Alles wat u moet weten over het convenant voor de metaalsector

Samen bereik je meer

Maurits Derksen

Onafhankelijk voorzitter Internationaal MVO-convenant voor de Metaalsector

Inhoud

Waarom een convenant?	5
Hoe werkt het?	8
Wat levert het op?	15
Hoe doet u mee?	18

“Samen bereik je meer dan alleen. Veel risico’s voor mens en milieu zijn te ingewikkeld om alleen aan te pakken. Het convenant is een unieke samenwerking tussen mensen en verschillende soorten organisaties om verantwoord te ondernemen. We zijn goed op weg, maar we verheugen ons op aansluiting van meer organisaties. Zo kunnen we krachten bundelen voor meer verantwoorde metaalketens. Hopelijk kan ik uw organisatie binnenkort verwelkomen!”

Waarom een convenant? Samen aan de slag

De maatschappij verwacht van bedrijven, ook in de metaalsector, dat zij hun verantwoordelijkheid nemen en een positieve bijdrage leveren aan het welzijn van mensen, natuur en milieu. Die verantwoordelijkheid gaat veel verder dan het eigen stukje in de keten. Bedrijven moeten weten wat er in hun hele keten gebeurt. Hoe transparanter de ketens, hoe meer bedrijven zich kunnen inzetten om negatieve effecten op mensenrechten en milieu te voorkomen, te beperken en zo nodig te herstellen. Dat is ook goed voor de reputatie van de sector en van individuele bedrijven.

Vrijwillig of via wetgeving

Steeds meer bedrijven, van groot tot klein, gaan staan voor internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (internationaal MVO). De urgentie neemt toe. In 2021 treedt een EU-verordening voor conflictmineralen in werking die grote importeurs van tin, wolfram, tantalium en goud verplicht gedegen onderzoek te doen naar de herkomst van die materialen. De internationale gemeenschap verwacht van de Nederlandse overheid dat de VN-richtlijnen over bedrijven en mensenrechten (*UN Guiding Principles on Business and Human Rights*) worden nageleefd. Daarnaast heeft de overheid de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (*OECD Guidelines for Multinational Enterprises*) onderschreven. Op haar beurt vraagt de overheid dat van bedrijven. Nu is dat op basis van vrijwilligheid, maar mogelijk wordt er in de toekomst wetgeving ontwikkeld.

“Nederland maakt afspraken over verantwoord ondernemen en duurzame productie. Als maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, overheid en vakbonden samenwerken, bereiken we meer.”

Sigrid Kaag, Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Verandering vraagt samenwerking

Geen enkel bedrijf, brancheorganisatie of maatschappelijke organisatie (ngo's en vakbonden) kan de complexe problemen in de keten in zijn eentje oplossen. Dit lukt alleen door samenwerking en krachtenbundeling. Het internationaal MVO-convenant voor de Metaalsector dat in mei 2019 is gesloten, is een hulpmiddel voor bedrijven om hun inzet op het vlak van internationaal MVO te verbeteren, met hulp van brancheorganisaties, maatschappelijke organisaties en de overheid.

“Tata Steel wil nu en in de toekomst een verantwoorde producent zijn van duurzaam staal. Het convenant is een uitstekend instrument om verantwoordelijkheid te nemen voor het verbeteren van de duurzaamheid in onze keten. Samen maken wij het verschil!”

Theo Henrar, Tata Steel

Verhoogde kans op risico's

Van de metaalsector is bekend dat zij een verhoogde kans loopt op risico's op het schenden van mensenrechten, fundamentele arbeidsrechten, milieu- en biodiversiteitsnormen en negatieve impact op lokale gemeenschappen. Toeleveringsketens van metalen en mineralen zijn vaak niet of weinig transparant. Ten eerste zijn er tal van grondstoffen en vele manieren om deze te winnen, te verwerken en te verhandelen. Daarnaast zijn er politieke, bestuurlijke en sociaaleconomische situaties in productie-landen die de traceerbaarheid van de grondstoffen belemmeren. Daardoor is het complex om potentiële risico's in de keten op te sporen en aan te pakken.

Individueel en collectief in actie

De samenwerking binnen het convenant geeft elk bedrijf, hoe groot of klein of specialistisch ook, de kans om beter inzicht te krijgen in de metaalketens en om de gesignaleerde risico's aan te pakken. Het convenant maakt het mogelijk om als individueel bedrijf én als collectief actie te ondernemen. Daar zijn alle betrokkenen in de keten bij nodig.

Hoe werkt het?

Aanpak van risico's

Het convenant bestrijkt de gehele metaalketen, van de winning van grondstoffen tot en met de recycling van secundaire materialen (schroot). Het aanpakken van risico's in de keten gaat over de daadwerkelijke en mogelijke negatieve gevolgen die bedrijven veroorzaken voor mensen en milieu. Het doel is om die risico's te voorkomen, te beperken en te herstellen. Maar hoe kom je tot zo'n aanpak en wat doet het convenant om bedrijven daarin te ondersteunen?

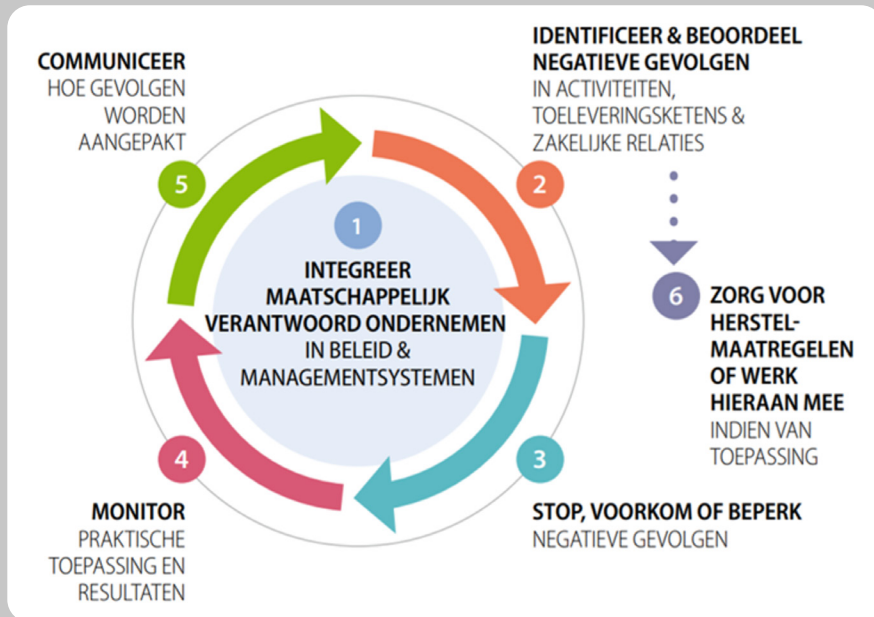
Hoe kom je tot een goede aanpak van risico's?

De uitgangspunten voor het Metaalconvenant zijn de VN-richtlijnen over bedrijven en mensenrechten en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Met het convenant bereidt de metaalsector zich onder meer voor op de EU-verordening voor conflictmineralen die in 2021 van kracht wordt.

Het aanpakken van risico's gebeurt in een proces dat due diligence heet. Ook wel *gepaste zorgvuldigheid* genoemd. Het proces bestaat uit zes stappen die continu moeten worden doorlopen:

1. Integreer MVO in het beleid en de managementsystemen
2. Identificeer & beoordeel negatieve gevolgen
3. Stop, voorkom of beperk negatieve gevolgen
4. Monitor de praktische toepassing en resultaten
5. Communiceer hoe gevolgen worden aangepakt
6. Zorg voor herstelmaatregelen of werk hieraan mee

Figuur Due diligence volgens de OESO-richtlijnen

Bron: OESO Due Diligence Handreiking voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, 2019, Ministerie van Buitenlandse Zaken

Bedrijven die het convenant hebben ondertekend, committeren zich aan dit due diligence proces. Het is een continu proces en vraagt dus altijd aandacht. Zo zetten bedrijven zich actief in voor verbeteringen in de toeleveringsketen op het gebied van milieurechten, biodiversiteit en mensenrechten. Ook reageren zij (pro)actief op nationale of internationale wetswijzigingen op het gebied van due diligence en nieuwe risico's.

Bedrijven blijven te allen tijde zelf verantwoordelijk voor het naar behoren uitvoeren van due diligence. De brancheorganisaties, maatschappelijke organisaties en de overheid ondersteunen hen daarbij. Samen kunnen zij de transparantie in de metaalketens vergroten en risico's aanpakken.

“Het Metaalconvenant helpt de OESO-richtlijnen concreet te maken voor het bedrijfsleven. De samenwerking met ngo's, vakbonden en overheid geeft ons inzicht in hoe we onze bedrijfsprocessen met betrekking tot IMVO kunnen optimaliseren.”

Hans van den Berg, VNNI

Welke ondersteuning biedt het convenant aan partijen?

In het convenant werken bedrijven, brancheorganisaties, maatschappelijke organisaties en de Nederlandse overheid samen. Er is een stuurgroep die de uitvoering in goede banen leidt. Deze is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle deelnemende geledingen. De voorzitter is een onafhankelijk persoon. Het secretariaat is ondergebracht bij de Sociaal-Economische Raad (SER).

Het convenant kent drie werkgroepen die bijdragen aan de doelstellingen van het convenant. Alle organisaties nemen deel aan een of meer werkgroepen. De drie doelstellingen zijn:

- Ondersteunen van bedrijven bij het uitvoeren van due diligence
- Realiseren van verantwoorde toeleveringsketens voor secundaire materialen (schroot)
- Ontwikkelen en uitvoeren van collectieve acties en opschaling van het convenant

Werkgroep 1 Due diligence

De werkgroep Due diligence ontwikkelt hulpmiddelen om bedrijven te ondersteunen op het gebied van due diligence, bijvoorbeeld voor het verzamelen en analyseren van internationaal MVO-risico's in de keten. Het secretariaat brengt alle individuele due diligence-informatie samen in een rapport met collectieve, sectorspecifieke risico's, die partijen gezamenlijk gaan aanpakken. Op basis van de collectieve due diligence-informatie worden twee collectieve projecten geselecteerd. In het tweede convenantsjaar wordt gestart met het eerste collectieve project.

Werkgroep 2 Verantwoorde ketens voor secundaire materialen

De werkgroep Verantwoorde toeleveringsketen voor secundaire materialen ontwikkelt maatregelen en instrumenten om problemen in de keten van secundaire materialen aan te pakken. Recycling is essentieel voor duurzaamheid, omdat dit de vraag naar primaire grondstoffen helpt verminderen. Transparantie van de secundaire materialenketen is een van de doelstellingen van het convenant.

De eerste stap is het in kaart brengen van de secundaire materialenstromen om meer inzicht te krijgen in de ketens. De tweede stap is dat relevante nationale en internationale inzamelaars, handelaren en verwerkers van secundaire materialen worden benaderd. Aan de ene kant kunnen zij het due diligence-proces van de bedrijven die deelnemen aan het convenant, die deze materialen inkopen, vergemakkelijken. Aan de andere kant is het van belang dat ook zij due diligence uitvoeren. Ze worden daarom ook gestimuleerd om zich bij het convenant aan te sluiten.

Werkgroep 3 Collectieve acties en opschaling

De werkgroep Collectieve acties en opschaling heeft twee belangrijke doelen:

- Het ontwikkelen en uitvoeren van collectieve acties om collectieve internationaal MVO risico's in de keten aan te pakken.
- Het aanmoedigen van andere relevante organisaties om zich aan te sluiten bij het convenant om de invloed in de keten te vergroten.

Het ontwikkelen van collectieve acties begint bij de collectieve due diligence-resultaten. Nadat het secretariaat de individuele due diligence-informatie heeft samengebracht in een rapport met sectorspecifieke internationaal MVO risico's, wordt een collectief due diligence-actieplan opgesteld. De werkgroep kiest hieruit twee collectieve risico's waarop gezamenlijk actie wordt ondernomen.

Voor de uitvoering van deze acties ontwikkelt de werkgroep hulpmiddelen en organiseert zij activiteiten. Bijvoorbeeld in de vorm van specifieke projecten, gekoppeld aan de toeleveringsketen van een of meerdere bedrijven, of algemene projecten die een positieve bijdrage leveren aan de mensenrechtensituatie en het milieu in de keten. Ook kan het gaan om projecten om bewustwording en invloed in de keten te creëren.

Daarnaast streeft de werkgroep ernaar om de impact van het convenant uit te breiden binnen en buiten Nederland. De partijen gebruiken hun invloed en netwerk om relevante organisaties in de toeleveringsketen te bewegen om zich aan te sluiten bij het convenant of om conform de VN-richtlijnen en de OESO-richtlijnen te handelen. Het doel is om binnen 5 jaar (2019-2024) in totaal 50 ondertekenaars voor het convenant te hebben.

Wat levert het op? De voordelen op een rij

Geen enkel bedrijf kan de risico's rond schendingen van mensenrechten en milieunormen in de keten in zijn eentje oplossen. Door krachten te bundelen, wordt gewerkt aan een structurele aanpak en oplossing van complexe problemen in de mondiale toeleveringsketen.

Het voorkomen, beperken en herstellen van negatieve gevolgen voor mens en milieu (due diligence) vergt inspanning, maar levert deelnemende bedrijven en maatschappelijke organisaties ook veel op.

Winst voor bedrijven

- Positieve bijdrage aan de maatschappij en de realisatie van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's).
- Betere relatie met stakeholders.
- Betere reputatie op het gebied duurzaamheid.
- Meer inzicht in markten en strategische bronnen voor toelevering.
- Betere beheersing van bedrijfsspecifieke- en operationele risico's.
- Minder kans op incidenten gerelateerd aan de OESO-richtlijnen.
- Beter voldoen aan wettelijke verplichtingen omtrent specifieke internationaal MVO thema's.
- Meer invloed op actoren in de toeleveringsketen om specifieke problemen aan te pakken.
- Lagere kosten bij het uitvoeren van due diligence, bijvoorbeeld door gezamenlijk hulpmiddelen en instrumenten te ontwikkelen en beschikbaar te stellen.
- Ondersteuning van andere partijen, toegang tot een netwerk van relevante stakeholders en deskundigen.
- Instrument om samen aan een systeemverandering in de keten te werken en daarmee de leefomstandigheden en het levensonderhoud van mensen en hun natuurlijke leefomgeving te verbeteren.

Winst voor maatschappelijke organisaties

- Toegang tot bedrijven in het convenant en hun netwerken in de toeleveringsketen, zowel nationaal als internationaal.
- Ondersteuning bij de uitvoering van concrete projecten (ter plaatse) op het gebied van verantwoorde mijnbouw.
- Meer zichtbaarheid en hoorbaarheid van doelgroepen, om de situatie van deze groepen binnen de toeleveringsketen te verbeteren.
- Meer invloed op de internationale toeleveringsketen bij het streven naar impacts.
- Instrument om samen aan een systeemverandering in de keten te werken en daarmee de leefomstandigheden en het levensonderhoud van mensen en hun natuurlijke leefomgeving te verbeteren.

“Het CNV hecht grote waarde aan dit convenant voor de metaalsector. Zo brengen we in praktijk waar wij voor staan: constructieve oplossingen bereik je door sociale dialoog.”

Anneke Westerlaken, CNV

Hoe doet u mee?

Partijen, steunbetuigers en experts

Bent u een bedrijf in de metaalsector of bent u als branche- of maatschappelijke organisatie betrokken bij de metaalketen? U bent van harte welkom om deel te nemen aan het internationaal MVO-convenant voor de Metaalsector en daarmee mee te werken aan verantwoorde metaalketens.

Wilt u deelnemen?

- **Als partij**
U neemt actief deel aan de uitvoering van het convenant. U heeft toegang tot alle instrumenten voor het uitvoeren van due diligence. Een vertegenwoordiger van uw organisatie woont de algemene vergaderingen van het convenant bij en neemt deel aan ten minste één werkgroep. Ook leveren bedrijven jaarlijks een financiële bijdrage. De overheid en de SER dragen ook (financieel) bij aan de implementatie van het convenant.
- **Als steunbetuiger**
U onderschrijft de geest, doelstellingen en ambities van het convenant en promoot het convenant actief op uw website en binnen uw netwerk. U kunt financieel bijdragen aan specifieke activiteiten die in het kader van het convenant worden georganiseerd. U kunt ook in natura bijdragen aan collectieve activiteiten. Als steunbetuiger heeft u geen stem in de besluitvorming.
- **Als expert**
U wordt als persoon of instelling uitgenodigd om specifieke kennis en expertise te leveren aan de partijen en steunbetuigers van het convenant.

Meer weten?

Kijk op www.imvoconvenanten.nl/nl/metaalketens. Hier vindt u de volledige convenants-tekst en de Roadmap: een schema met beoogde resultaten en tijdlijnen. Ook vindt u er de actuele lijst van deelnemers en het nieuws over ontwikkelingen binnen het convenant.

Liever een gesprek?

Graag nodigen we u uit voor een (verkennd) gesprek.
Stuur een e-mail of bel naar het secretariaat:

Sociaal-Economische Raad (SER)
Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW Den Haag
T 070 - 3499 683
E metaalconvenant@ser.nl

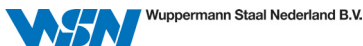
Partijen

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Steunbetuigers

International
Zinc Association
Zinc...essential for modern life

Supported by **SIEP**